

AIKALISÄ KUULE, MINÄ SÄVELLÄN! -OOPPERA

Libretto

Kirjoittaneet: Amanda Ernesaks, Viivi Helisalo, Onni Joutsenvirta, Jemina Manssila, Eero-Pekka Salervo, Leon Schnabel, Elsi Sloan, Vilma Soini, Jaakko Tuohino ja Wäinö Vänskä

Libretton ohjaus: Jemina Sillanpää, Juhani Koivisto

Sävellystyön ohjaus: Olli Kortekangas ja Riikka Talvitie sekä opiskelijaohjaajat Juha Aalto-Setälä, Jussi Hongisto, Virva Immonen, Aili Järvelä ja Riku Vartiainen

Tuotanto: Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Radion sinfoniaorkesteri, Helsingin kaupunginorkesteri, Musiikkitalo, Suomen kansallisooppera ja New Yorkin filharmonikot

1. ALKUSOITTO

2. ISÄ JA POIKA

Joel ja Vilja ovat kotona odottavissa tunnelmissa. Joel kuuntelee musiikkia kuulokkeistaan. Isä saapuu näyttämölle. Näyttävä sisäänvalo. Vilja havahtuu isän saapumiseen, mutta Joel istuu paikallaan. Isä astelee kohti Joelia, tunnelma on jäätävä.

VILJA:
Mulla on nälkä!

Isä repii Joelin kuulokkeet pois hänen korviltaan ja Joel säikähtää.

JOEL:
Mitä ihmettä!

ISÄ:
Niin! Mitä ihmettä!
Kuulitko, siskolla on nälkä!

JOEL
Minä vain...

ISÄ:
Sinä vain, sinä...
Mitä sinä sooloilet?
Koko joukkue odotti sinua.
Mikset ole hoitanut velvollisuuksiasi?
Luuletko, että pääset näin helpolla?

JOEL:

Aaaaa-aanteeksi isä.

ISÄ:

Korjaisit edes varusteesi!

Joel alkaa käskystä korjaamaan mailaansa, isä seuraa vieressä.

ISÄ:

Etkö osaa tätäkään?

Vihelletään peli poikki!

Isä riuhtaisee mailan pois Joelin kädestä

ISÄ:

Miten tässäkin voi olla huono?

Montako kertaa minun pitää tämä opettaa?

Isä kohottaa mailan Joelin yläpuolelle ja Joel on kauhuissaan, vaikkei isällä ole aikomustakaan lyödä. Tilanne näyttää siltä, että saattaisi olla lyömässä.

VILJA:

Isi näytä taas se Joelin video!

Isä katsoo Joelia ivallisesti ja laittaa DVD:n pyörimään, jossa Joel pelaa.

Joel katsoo pois päin, Isä pakottaa Joelin katsomaan. Videossa Joel epäonnistuu.

ISÄ:

Aikalisä!

Katso itseäsi.

Tuollainenko tunari tahdot olla?

Naurettavaa!

Ajattele jos äitisi olisi nähnyt tämän!

Jos äitisi olisi nähnyt tämän!

Katkaise tappioputki,

tähtää maaliin,

opi virheistäsi!

Hetken aikaa Joel ei pysty pidättelemään tunteitaan.

Turhautuneesti:

JOEL:

Mumumu... mutta miksi?

ISÄ:

Oi Joel, oma poikani!

Ei elämässä mitään saa ilman kovaa työtä

Ei sinulle kukaan lätkää syötä.

Ellet itse peliäsi kontrolloi

Olen antanut sinulle kaiken,

voisit olla joukkueen tähtipelaaja

Isäsi taidot omaava

mutta heität sen kaiken hukkaan

tuulen vietäväksi

Tämä kaikki on sinun parhaaksi

Kovemmin
Ahkerammin
Nopeammin
Tarkemmin
Taitavammin
Paremmiin
Paremmiin
Ole parempi
Jos loppuu lätkä, loppuu kaikki.

Isä rikkoo Joelin kuulokkeet.

JOEL
Ei!

3. VÄLISOITTO

4. JOEL JA AINO

Isä jää katsomaan lätkävideota. Joel menee huoneeseensa, etsii maalausvälineet ja alkaa salaa maalata. Aino, Joelin paras ystävä, avaa yllättäen huoneen oven.

AINO
Sä osaat maalata.

JOEL
Ootko ollu siinä kauankin?

AINO
En tienny et osaat maalata. Miks et oo kertonu?

Joel tuohtuu.

JOEL
Kenelle muka?

AINO
No vaikkapa mulle?

JOEL
Mitä se kuuluu sulle?

AINO
Ystäville yleensä asioista kerrotaan

JOEL
Miksi pitää aina puhua?

AINO

Mä luulin et ollaan parhaita kavereita.
Luulis et isäskin ois ylpee.

JOEL
Ai mun isä vai?

AINO
Mulle se ainaki on ihan kiva.

JOEL
Sä et tunne sitä.
Älä väitä, että tunnet.

AINO
Mutku sä oot hyvä.

Joel nousee.

JOEL
Ei se auta. Pitäiskö sun Aino lähtea?

AINO
Anteeksi. Tein jotain.

JOEL
Mene pois. Mä en tarvi sua enää.

AINO
Anteeksi. Tein jotain. Joel älä nyt!

JOEL
Mä en tarvi sua enää. Painu helvettiin.
Tai mä painun itse.

Joel poistuu huoneesta, Aino jää hämmentyneenä Joelin huoneeseen.

5. ERILAISUUSKUORO

KUORO:
Olen hiljainen päristelevä kummajainen
toisia töllöttävä tirkistelevä aikalainen.
Nurkissa seisova mörriäinen ja seinillä hyppivä äyriäinen.
Luokan outo ilmestys ja pelottava kummitus.

SOOLO 1.:
Olen vakavasti otettava nuori.
En ajattele miten tai miksi minut kohtaat
Jos minua naurattaa
Nauran.
Jos minua itkettää
Nauran.

Elämisen ihmetystä hengitän ja
nauran.

SOOLO 2.:

Miksei kukaan minua huolisi?
Miksei kukaan voisi minusta välittää?
Ottakaa tai jättäkää, on se samantekevää.

SOOLO 3.:

Olen aina erilainen ollut,
kaikki muut hyviä, mutta minä en,
suurin osa jo tiesi,
kaiken siitä miten kävelen,
sillä tavalla kummallinen.

SOOLO 4.

Olen ainoa erilainen.
Omistan erilaisen huumorintajun.
Minulla on eri nimi kuin teillä.
Eri keho, eri liikkeet, eri ääni.
Siksi olen erilainen.

KUORO:

Olen hiljainen päristelevä kummajainen
toisia töllöttävä tirkistelevä aikalainen.
Nurkissa seisova mörriäinen ja seinillä hyppivä äyriäinen.
Luokan outo ilmestys ja pelottava kummitus.

6. JOEL MAALAA

Joel juoksee ulos ovi paukkuen, eikä edes katso, mitä Ainolle kävi. Ahdistuneisuudesta pursuava Joel yrittää niellä kyyneliään samalla, kun hän suuntaa lähistöllä olevaa hylättyä ratapihaa kohti.

JOEL:

Mikä mua vaivaa?
Ainoa rumasti kohtelin.
Mikä mua vaivaa!
En enää kestä kauaa.
Nämä suorituspainheet ja isän painostus, ne tuhoavat minut.
Isä mulle treeneissä huutaa ja raivoo.
Ei se sitä osaa ymmärtää, ymmärtää.
Kunpa kaikki olisi toisin!

Ratahallissa Joel löytää sattumalta itselleen käytettyjä spray-pulloja, kerää ne maasta ja alkaa ajattelematta tekemään omaa graffitia hallin seinälle. Hän liikkuu aggressiivisesti.

JOEL:

Lisää mustaa, lisää mustaa ja myös punaista!
Sen pitää olla vielä synkempi!
Lisää mustaa, lisää mustaa ja myös punaista.
Juuri sellainen niin ku mun elämä just nyt!

JENGI:
Kukas sä oot?
Kukas sä oot?
Ja mitä? Mitä meidän hallissa teet?
Tuntematon taiteilija, jolla ei ole omaa tægii.

Joel pelästyy.

JOEL:
Mmmmmminä.... Mmmmmminä olen Joel

JENGI:
Annas kun katsomme graffittiasi.

Joel väistyy ja antaa jengiläisten analysoida uutta luomustaan. He supisevat jotain.

JENGI:
Aivan loistava teos!
Aivan loistava teos!
Hyvin synkkä ja voimakas,
hyvin synkkä ja voimakas teos on!

7. VÄLISOITTO — MISSÄ JOEL ON?

Joelin kotona.

AINO
Missä Joel on?

ISÄ
Etkö sinäkään tiedä?

AINO
Joel on ollut poissa kaikki illat jo viikkoja,
mä luulin että se on harkoissa.

ISÄ
Ja minä luulin että sinun kanssasi.

AINO
Se oli outo kun mä näin sen viimeisen kerran,
se lähti pois
ja mä pelkään et se tekee jotain itelleen.

ISÄ
Menetin jo poikani äidin,
en halua menettää poikaani.

8. JOEL JA GRAFFITIJENGI

Joel ja porukka ovat ratapihalla.

JENGI (kuoro):

Tätä maalattiin monta päivää.

Hieno, upee, siisti!

Joel. Mitä tykkäät?

JOEL:

En tiiä.

Porukka liikkuu toisen maalauksen luokse.

JENGI:

Tää on paras maalaukseni.

Olen tyytyväinen tulokseen.

Mitä sanot, Joel?

JOEL:

Se on vino, siin on virheitä eikä se edes oo symmetrinen.

Tylsä se on. Korjaa hienommaks.

Et ees taida osata.

Et osaa.

Poika ottaa maaleja ja rupeaa maalaamaan.

Isän aaria jonka Joel toistaa. Duettona isän kanssa, vaikka he ovat eri paikoissa.

JOEL:

Miksi teet noin huonoa työtä?

Heität luovuutesi hukkaan
tuulen vietäväksi.

Tarkemmin

Ahkerammin

Taiteellisemmin

Luovemmin

Taitavammin

Paremmiin

Ole parempi

ISÄ:

Ei elämässä mitään saa ilman kovaa työtä.

Heität sen kaiken hukkaan
tuulen vietäväksi,

KUORO:

tuulen vietäväksi!

ISÄ:

Kovemmin

Nopeammin

Ahkerammin

Hienommin

Tarkemmin
Paremmiin
Ole parempi

JOEL:
Miksi olet niin huono?

ISÄ:
Miksi olet niin huono?
Kovemmin
Tarkemmin
Ahkerammin
Luovemmin
Paremmiin
Paremmiin

JOEL:
Anna minä näytän, miten se tehdään,
anna minä näytän näin se parempi on.

Joel tuhoaa graffitin (näyttävästi joko nyrkillä tai kävelemällä sen läpi).

9. JENGIT KOHTAAVAT

Jengi ja lätkäporukka ilmestyvät musiikin soidessa vähitellen lavalle vastakkain. Joel tulee muiden lomassa ja asettuu jengien väliin graffittijengin puolelle.

JOEL:
Mitä te täällä teette?

LÄTKÄPORUKKA:
Miksi ei jäbää näkyne oo treeneissä?

Tuhahtaa ja katsoo muita graffittijengiläisiä naurahtaen, graffittijengi nauraa mukana.

JOEL:
Ei kiinnosta.

LÄTKÄPORUKKA:
Miten niin ei kiinnosta, etkö ole meidän puolella?

JOEL:
Ettekö te muka pysty pelaa ilman mua?

LÄTKÄPORUKKA:
Mikä sinä luulet olevasi?
Tarvitsemme sinua joukkueessa!

JENGI:
Se on päässyt parempaan jengiin.

Pitkä lätkän pelaaja kävelee suoran jengiläisen eteen ja katsoo alaspäin.

LÄTKÄPORUKKA:

Isot puheet ton kokoisella jäbällä.

JENGI:

Lopeta tai turpiin tulee.

JOEL:

Ky..ky...ky..ky...llä mä tulisin takaisin, mut nää tarvii mua nyt kun ei ne pärjää ilmankaan.

Graffittijengi kääntyy katsomaan Joelia ivallisesti.

JENGI:

Kuka sä luulet olevas?

LÄTKÄPORUKKA:

Onko vähän noussu päähän, Joel?

Joel katsoo maahan kiukkuisesti.

JENGI:

Oikeestaan asia taitaa olla silleen,
et me ei tarvita sua,
vaan sä et pärjää ilamn meitä.

Kaikki nauravat Joelille.

JOEL:

Pa-pa-pa-paskat teistä!

10. JOEL PAKENEE

Aino tulee jengien luokse ja etsii katseellaan Joelia. Graffittijengi ja lätkäporukka tervehtivät Ainoa iloisesti. Aino on suosittu.

AINO:

Hei, tiedättekö missä Joel on?

JENGI:

Se neiti lähti hanee.

LÄTKÄPORUKKA:

Kun ei kestänyt kuulla totuuskii.

AINO:

Olen tosissani!
Missä Joel on?

JENGI:

Miks hengaat sen kanssa, sehän on aivan luuseri.

KAIKKI:

Jäisit meidän kanssa tänne.
Aino. Sä oot kaunis.

AINO:

Missä on Joel?

LÄTKÄPORUKKA:

Varmaan kotona itkemässä.

JENGI:

Nii, äitinsä helmoissa!

KAIKKI:

Äitinsä helmoissa!

Kaikki nauravat ja ilkkuvat.

*Yksi lätkän pelaajista (Hyvä LP) vetää Ainon sivummalle.
Muut eivät sitä huomaa naurunremakan keskeltä.*

HYVÄ LÄTKÄNPELAAJA:

Aino, Aino.

Olen vähän huolissani,

Joel lähti täältä tosi vihaisena.

Etsi hänet!

Ties mitä hän tekee itselleen!

Aino pelästyy.

AINO:

Voi ei! Voi ei!

Mitä te olette tehneet?

Aino juoksee pois. Etsii käsiinsä Joelin isän.

11. VÄLISOITTO

12. ISÄN UNI

Joelin kotona, Aino tulee kiireesti.

AINO:

Joel on kadonnut, en tiedä mitä tehdä!

ISÄ:

Lähden mukaasi etsimään!

Hänet on löydettävä!

Lähtevät eri puolille.

AINO:

Joel!

Missä olet? Missä olet?

Et saa tehdä tätä minulle!

Missä olet, missä olet?

Tule takaisin Joel!

Ollaan ystäviä taas.

ISÄ:

Joel!

Missä olet? Missä olet?

Tule tänne ja heti!

Aino itkee ja lyyhistyy maahan.

AINO:

Missä olet Joel!

Et löydy mistään.

Emme voi menettää sinua!

Isä on niin peloissaan että vajoaa unimaailmaan. Isä seisoo keskellä lavaa ja hänen kuollut vaimonsa ilmenee kirkkokuoron enkelimäisellä äänellä ja valona, joka häikäisee isää.

ÄITI:

Rakkaimpani, mitä olet tehnyt.

Kai oman nuoruutesi muistat?

Et kai pojallemme halua samanlaista?

ISÄ:

Miten olen voinut olla näin itsekäs.

Miten en ole voinut tätä nähdä?

Joel on ollut niin onneton ja se kaikki on syytä mun!

Lapsistani välitän enemmän, kuin mistään muusta.

Miten huono isä olen ollutkaan?

Ikävöin sinua niin paljon, vaimoni, rakkaani.

Olen hukassa ilman sinua!

ÄITI:

Joel ja Vilja.

He rakastavat sinua.

Kerro kuinka välität.

Korjaa rikkinäiset sydämet.

ISÄ:

Voi olla jo liian myöhäistä.

ÄITI:

Koskaan ei ole liian myöhäistä.

Muista, vaikka olen poissa, olen silti kanssanne ikuisesti.

Ikuisesti. Ikuisesti...

Äiti häipyy pois.

Isä herää unimaailmasta.

ISÄ:
Kyllä me hänet löydämme!
Meidän on pakko!

Lähtevät etsimään poikaa yhdessä.

13. VÄLISOITTO

14. SILLALLA

*Joel nojailee sillankaiteeseen kuulokkeet korvillaan omissa mietteissään katsoen kaukaisuuteen.
Joelin isä saapuu paikalle pelonsekaisin tuntein, Aino isän jälkeen. Isä huomaa Joelin sillalla.*

KUORO + JOEL

Olen hiljainen päristelevä kummajainen
toisia töllöttävä tirkistelevä aikalainen.
Nurkissa seisova mörriäinen ja seinillä hyppivä äyriäinen.
Luokan outo ilmestys ja pelottava kummitus.

ISÄ:
Oi Joel! Oma poikani! Mitä teet siellä ylhäällä?

AINO:
Olemme etsineet sinua kaikkialta.

JOEL:
Isä. Tiedäthän.
Täältä äiti näki maailman viimeistä kertaa.
Täältä ylhäältä, maahan suistuen!
Maahan suistuen!

ISÄ:
Oi Joel!
Kuuntele!

JOEL:
Eiii! Isä! Ei enää!
Minä... mä en tahdo sitä, mitä sinä tahdot...
Se on kait jo selvää.
Minä en jaksa enää!
Minä en jaksa enää!

ISÄ:
Oma poikani! Näinkö tahdot todella?

AINO:
Joel! Näinkö päätät kaiken hyvän?

ISÄ & AINO:
Näinkö päätät elämän?

ISÄ:
JOEEEL!

Isän kova huudahdus saa Joelin ajattelemaan isän olevan hänelle vihainen.

JOEL:
Isä, isä!
Anna anteeksi, etten täytä toiveitas.
Olen epäonnistunut poikas.
Anna...

ISÄ:
Ei... Minä se olen, jonka on pyydettävä anteeksi.
En tahdo, että joudut kokemaan kaikkea, itse kokemaani.
Äitisiikin olisi sinusta ylpeä.

AINO:
Äitisi olisi ylpeä, Joel!

Joel on hämmentynyt.

ISÄ:
Poikani, laskeudu luokseni, tule luokseni!

JOEL:
Oi isä! Aino! Äiti!

Joel laskeutuu sillalta alas.

15. LOPPUSOITTO

KUORO:
Olenko ainoa erilainen?
olen hiljainen, päristelevä kummajainen,
nurkissa seisova,
seinillä hyppivä.
Jos minua naurattaa,
nauran,
jos minua itkettää,
nauran.
Elämisen ihmetystä hengitän ja
nauran.
Ottakaa tai jättäkää,
on kai se samantekevää.
Olenko ainoa erilainen?

Mutta jos minua itkettää,
nauran.
Elämisen ihmetystä hengitän ja
nauran.

Ottakaa tai jättäkää,
on samantekevää,
ottakaa tai jättäkää.
Olen erilainen,
aivan niin kuin jokainen.